

Νίκος Ζόμπολας

Το έχουν πει όλοι οι μεγάλοι φωτογράφοι, το έχουμε παρατηρήσει όλοι μας, όσοι έχουμε βγει να φωτογραφίσουμε στο δρόμο: Εκεί έξω βρίσκονται όλα. Είναι ένα μεγάλο θέατρο ο κόσμος. Όμως... ο φωτογράφος χρειάζεται εκτός από τη μηχανή του και αυτή την πολύ λεπτή και ευαίσθητη εσωτερική κεραία που θα εντοπίζει όλες αυτές τις ιδιαίτερες καταστάσεις γύρω του -και ταυτόχρονα μέσα του- δίνοντάς του το σήμα να τις απαθανατίζει. Ένας τέτοιος ευαίσθητος παρατηρητής του "τακτοποιημένου" δυτικού κόσμου είναι ο Νίκος Ζόμπολας. Οι δικές του εσωτερικές κεραίες είναι ευαίσθητες στην αυστηρότητα της φόρμας, προσέγγιση που διατρέχει όλη του τη δουλειά. Αυτό όμως που τον διαφοροποιεί από τα τετριμμένα κλισέ του είδους είναι το ότι ξέρει να δραπετεύει από το προφανές και με την κοφτερή ματιά του να μετατρέπει την φόρμα σε περιεχόμενο. Ιδού ένα μικρό, καλό δείγμα από την πρόσφατη δουλειά του. *T.T.*

Η τέλεια αγελάδα, Roedt, 2018

Τι είναι φωτογραφία για σένα;

Φωτογραφία είναι ο τρόπος να σκεφτώ με εικόνες. Δεν είναι πάθος, είναι απλώς το ενδιαφέρον μου για τη δυνατότητα που μου δίνει να ξεχωρίσω μια στιγμή, να ορίσω το κάδρο και να αναδείξω τη δύναμη της φόρμας. Τη δυνατότητα να μεταμορφώσω το μανάλ σε ενδιαφέρον και την πραγματικότητα σε τέχνη.

Το χρυσό βραστάρι, Erpeldange, 2018

Από πού έχεις αντλήσει τις επιρροές σου;

Τα θεμέλια της εικαστικής μου παιδείας είναι η ζωγραφική του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα, οι φωτογράφοι του Magnum και φυσικά οι μεγάλοι σύγχρονοι Γερμανοί και Γάλλοι φωτογράφοι. Στη δουλειά μου καθοριστικό ρόλο έπαιξαν οι δάσκαλοι μου, Νίκος Οικονομόπουλος και Jean- Christophe Béchet. Ειδικά, δε στο έργο Λουξεμβούργο Τόμος 2,0 νομίζω ότι είναι φανερό η εκτίμησή μου για το έργο των Luigi Ghirri, Alfred Seiland και Alex Soth.

Φάρμα, Hoscheid, 2018

Αναζητάς τα θέματά σου συνήθως στο δρόμο.

Πότε το κάνεις και γιατί;

Η αλήθεια είναι ότι σπανίως σκηνοθετώ τις φωτογραφίες μου, ούτε παρεμβαίνω με τον έναν ή τον άλλο τρόπο. Ωστόσο πριν βγω έξω ξέρω πολύ καλά τι ψάχνω. Έχω μελετήσει το θέμα μου και έχω αποφασίσει το ύφος και την φόρμα. Παρόλα αυτά είμαι πολύ αργός! Τις περισσότερες φορές χρειάζεται να πάω και να ξαναπάω στα ίδια μέρη. Δεν με κουράζει αυτή η διαδικασία. Τη βρίσκω ενδιαφέρουσα.

Παγωμένη πηγή στις παρυφές επαρχιακού δρόμου, Grosbous, 2018

Γιατί σπάνια φωτογραφίζεις ανθρώπους;

Ο άνθρωπος θεωρώ ότι βρίσκεται πάντα στο κέντρο της δουλειάς μου: οι σκηνές που φωτογραφίζω με ενδιαφέρουν μόνο στο βαθμό που μιλάνε για τον άνθρωπο. Δεν είναι απαραίτητο όμως οι φωτογραφίες μου να δείχνουν ανθρώπους. Το καταπληκτικό με τη φωτογραφία είναι ότι τα στοιχεία που λείπουν από το κάδρο είναι το ίδιο σημαντικά μ' αυτά που είναι μέσα στο κάδρο. Ο φωτογράφος καλεί τον θεατή να συμπληρώσει την ιστορία με την εμπειρία μου...

Περίφραξη αγρού νωρίς το πρωί, Tuntange, 2017

ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΗΧΑΝΕΣ
Nikon D810 & Sony α7 III

ΦΑΚΟΙ
Nikon 50mm f/1.4 AF-S
Nikon 24-70mm f/2.8 VR
Sony Zeiss T* FE 35mm f/2.8
Sony 90mm f/2.8 Macro

Η αιολική γλάστρα, Fischbach, 2018

**Ποια είναι η σχέση φωτογραφίας
& πραγματικότητας στη δουλειά σου;**

Η φωτογραφία ως μέσο, συνήθως βασίζεται στην αποτύπωση πραγματικών εικόνων. Εκεί τελειώνει νομίζω και η σχέση φωτογραφίας και πραγματικότητας. Δεν υπάρχει τίποτε το ρεαλιστικό στο να απομονώνεις ένα κάδρο, να σταματάς τον χρόνο και να τυπώνεις σε δύο διαστάσεις. Από την άλλη, στη δουλειά μου με ενδιαφέρει πολύ να είμαι ειλικρινής με το θέμα μου.

Κατασκευή στην άκρη του χωριού, Lehrhof, 2018

Νομίζεις ότι η φόρμα υπηρετεί το περιεχόμενο στις φωτογραφίες σου;

Σαφώς. Η επιλογή του τετραγώνου κάδρου και οι καθαρές γεωμετρικές φόρμες έχουν να κάνουν με την ιδέα της τάξης που θέλω να δώσω για το Λουξεμβούργο. Χρειάζονται απλές, καθημερινές σκηνές αν θέλεις να μιλήσεις για τις αντιθέσεις και αντιφάσεις.

Πάγκος ποδοσφαιρικού γηπέδου, Brattert, 2018

Πότε σχεδιάζεις μια φωτογράφιση; Πόσο χρόνο αφιερώνεις στη λήψη και πόσο στην επεξεργασία;

Θα έλεγα ότι χρόνος μου μοιράστηκε ανάμεσα στην προετοιμασία του θέματος, τη λήψη των φωτογραφιών και τέλος, την επιλογή του υλικού και το σπήσιμο του βιβλίου. Κι όλα αυτά δεν ήταν παρά ένα κλάσμα του χρόνου που δούλεψα, γιατί ένα μεγάλο μέρος είναι χρόνος για ιδέες που δούλεψα, προχώρησα, αλλά τελικά δεν κράτησα.

Υαλοπύλας του κτηρίου Ζαν Μονέτ, Luxembourg, 2018

Τελικά το Λουξεμβούργο είναι ο Ζαν-Κλωντ Γιούνκερ, οι Ευρωπαϊκοί Οργανισμοί και οι τράπεζες;

Είναι αυτά και είναι και πολλά άλλα ακόμη. Για εμάς τους φωτογράφους, είναι ο Edward Steichen -γεννημένος στο Λουξεμβούργο- που φρόνησε να βρουν μόνιμη στέγη δύο συλλογές σταθμοί στην ιστορία της φωτογραφίας: The Family of Man (στο Clervaux) και The Bitter Years (στη Dudelange). Αλλά πάνω απ' όλα, είναι το περιβάλλον και οι άνθρωποι, και μια δυνατή κουλτούρα συνεργασίας και ενσωμάτωσης της μετανάστευσης που ξεκίνησε στις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

Σύνθεση με κατοικίες και καμπαναριό, Ettelbruck, 2017

Ο τίτλος του βιβλίου σου είναι ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ ΤΟΜΟΣ II.

Υπάρχει πρώτος τόμος;

Ο πρώτος τόμος θα ήταν το βιβλίο που θα έκανα τα πρώτα χρόνια μου στο Λουξεμβούργο. Θα είχε περισσότερες περιγραφές και σκηνές που τότε με εντυπωσιάζαν αλλά τώρα πια δεν τις βρίσκω αρκετά ενδιαφέρουσες. Σ' αυτόν τον τόμο δεν υπάρχουν εντυπωσιακές σκηνές, ούτε φωτογραφίες ντοκουμέντα.

Εδώ το μόνο που με ενδιαφέρει είναι να πάω βαθύτερα, να μιλήσω για την ουσία.

Γαλάζιο σπίτι ηρωινό Σαββάτου, Weiswampach, 2018

LUXEMBOURG VOLUME II του Νίκου Ζόμπολα

Το βιβλίο παρουσιάζει φωτογραφίες και κείμενα -στα Γαλλικά και Αγγλικά- για το Λουξεμβούργο. Οι εικόνες πηγάζουν έρα από τα προφανή, τις πρώτες εντυπώσεις. Μιλούν για τη ζωή, την κοινωνία και το περιβάλλον, τις αντιθέσεις και τις αντιφάσεις. Το βιβλίο έχει προλογίσει ο Γάλλος φωτογράφος και τακτικός συνεργάτης του περιοδικού μας, Jean-Christophe Béchet. Περιλαμβάνει τρεις μικρές ιστορίες του Λουξεμβούργιου λογοτέχνη Ian De Toffoli εμπνευσμένες από φωτογραφίες του βιβλίου. Η καλλιτεχνική ιδέα της σειράς: Το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου βρίσκεται στην καρδιά της Ευρώπης. Μικρή χώρα, με 600.000 κατοίκους και έκταση 2.500 τετραγωνικών χιλιομέτρων, είναι περισσότερο γνωστή για την ελκυστική φορολογία, τον Jean-Claude Juncker, την έδρα του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας και άλλων σημαντικών ευρωπαϊκών οργάνων και για τις ευρωπαϊκές συνόδους κορυφής των αρχηγών κρατών. Η σειρά Λουξεμβούργο τόμος II αφορά την κοινωνία και το περιβάλλον του Λουξεμβούργου. Πηγάζει πίσω από τις πρώτες εντυπώσεις και τα προφανή. Επιχειρεί την αναζήτηση της ταυτότητας του Λουξεμβούργου...

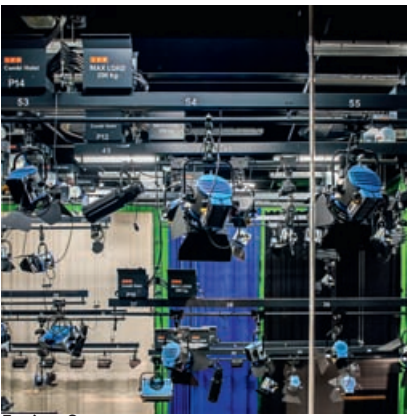

Εικόνα 1

εφυλλίζοντας το λεύκωμα Luxembourg Volume II του Νίκου Ζόμπολα, τελείως αυθόρμητα ήρθαν στο μυαλό τα κάτωθι λόγια του Duchamp: «Με δυσκολία θα πρόσεχα ή θα έμπαινα στον πειρασμό να κοιτάζω κάτι καινούριο. Έχουμε δει τόσα πολλά έργα, καλού ή κακού γούστου, που όταν κοιτάζουμε κάτι, εάν αυτό δεν είναι μια παραλλαγή ή προέκταση όσων γνωρίζουμε, ούτε καν θα το προσέξουμε.» (Marcel Duchamp, Ingénieur du temps perdu, σελ. 165). Κάπως έτσι λειτούργησα κι εγώ με τις εικόνες του Luxembourg Volume II. Ταυτίστηκα με ορισμένες εικόνες, το πνεύμα των οποίων μου ήταν οικείο. Στο παρελθόν είχα κι εγώ καταπιαστεί μ' αυτόν τον τρόπο καταγραφής στον οποίο μάλιστα είχα δώσει τον τίτλο «Η φωτογραφία ως ένα φωτομοντάζ». Αυτός ο τρόπος αποτύπωσης ετερογενών στοιχείων εισάγει σε μία μοντερνιστική ματιά, η οποία επικεντρώνεται στον τρόπο που δομείται ο χώρος εντός του κάδρου και λιγότερο στη χρονική στιγμή της λήψης.

Η φωτογραφία ως ετεροτοπία | Του Παναγιώτη Παπαδημητρίου

Εικόνα 2

Εικόνα 3

Εικόνα 4

Σύμφωνα με τούτη τη νέα ματιά που έρχεται σε ρήξη με τον κλασικό τρόπο, ο οποίος θέλει το θέμα στο κέντρο πίσω ένα ουδέτερο φόντο, ο φωτογράφος επιλέγει χώρους στους οποίους η πραγματικότητα παρουσιάζεται κατακερματισμένη, σαν ένα σύνολο ετερόκλητων στοιχείων που συνεργάζονται αρμονικά μέσα στο κάδρο.

Ωστόσο, το συγκεκριμένο λεύκωμα έφερε στο νου, ως επιπλέον στοιχείο, το κείμενο «Ετεροτοπίες» του Foucault, το οποίο φώτισε από μία νέα γωνία το όλο θέμα. Σ' αυτό το κείμενο ο φιλόσοφος αναφέρεται στις διάφορες θεωρίες για τον χώρο, από τον Μεσαίωνα μέχρι τη σημερινή εποχή, την οποία χαρακτηρίζει ως κατ'εξοχήν «εποχή του χώρου». «Διανύουμε την εποχή του ταυτόχρονου, γράφει ο Foucault, την εποχή της αντιπαραβολής, του κοντινού και του μακρινού, του πλάι πλάι. Βρισκόμαστε σε ένα σημείο όπου ο κόσμος δίνει την εντύπωση λιγότερο μιας μεγαλειώδους ζωής που εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου και περισσότερο ενός δικτύου το οποίο ενώνει σημεία υφαίνοντας τον ιστό του».

Οι εικόνες του Νίκου Ζόμπολα έχουν, χωρίς αμφιβολία, σχέση με τον νέο χώρο που περιγράφεται στις Ετεροτοπίες, με τη συμπύκνωση ετερογενών στοιχείων στο φωτογραφικό κάδρο. «Η ετεροτοπία, συνεχίζει ο Foucault, έχει τη δυνατότητα να αντιπαραθέτει σε έναν πραγματικό τόπο πολλούς χώρους, πολλές θέσεις οι οποίες από μόνες τους είναι ασύμβατες».

Αναφέρεται στο θέατρο και τον κινηματογράφο, τέχνες που στην ορθογώνια σκηνή που ορίζουν, βλέπουμε να διαδέχονται ξένοι τόποι, ασύμβατοι χρονικά μεταξύ τους. Βέβαια, το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση του φωτογραφικού χώρου όπως μετουσιώνεται μέσα από τις εικόνες του Νίκου Ζόμπολα. Αντιπαραθέτει, προσφέροντας σε θέαση, το μέσα και το έξω (βλ. εικόνα 1), προσόψεις του αστικού Λουξεμβουργιανού τοπίου, στάσεις λεωφορείων, επιγραφές διάσπαρτες στον δημόσιο χώρο, φουγάρα εργοστασίων, σκαλωσιές κτηρίων, την εκκλησία, το τρένο, το νεκροταφείο, τον χώρο «μέσα στον οποίο ζούμε, ο οποίος μας παρασύρει έξω από τον εαυτό μας... όπου πραγματοποιείται η διάβρωση της ζωής, του χρόνου και της ιστορίας μας... που μας κατατρώει και μας σημαδεύει...»

Μέσα από το κείμενο του Foucault οι φωτογραφίες του Ζόμπολα αποκτούν μια νέα διάσταση, ενώ ταυτόχρονα συνειδητοποιούμε πως ο θεωρητικός λόγος μπορεί να απογειώσει ένα εικαστικό έργο, φωτίζοντας πλευρές του που διαφεύγουν ακόμη κι από τον ίδιο τον δημιουργό.

Οι εικόνες του Ζόμπολα δεν περιγράφουν τόπους, αλλά σχέσεις των αντικειμένων μέσα στον χώρο, σχέσεις σημείων μέσα στο κάδρο. Αυτές οι σχέσεις εμφανίζονται τόσο πολύπλοκες στην εικόνα 2, σε βαθμό που δυσκολευόμαστε να αναγνωρίσουμε το θέμα, ενώ χωρίς τις κειμενικές ενδείξεις θα χάναμε τον τοπολογικό προσανατολισμό μας, μη γνωρίζοντας που είναι το πάνω και το κάτω. Στην εικόνα 3 ο χώρος παρουσιάζεται απόλυτα γεωμετροποιημένος. Κυριαρχεί ο ρόμβος σε

πρώτο πλάνο, οριζόντιες και κάθετες γραμμές οριοθετούν το μπρος και το πίσω, ενώ μέσα από ένα παιχνίδι τετραγώνων αναγνωρίζουμε δύο πόρτες γκαράζ και μια μπασκετιέρα στην οποία διαβάζουμε την επιγραφή KIPSTA. Στην εικόνα 4, το τρένο, μια άλλη ετεροτοπία, διασχίζει τα περίχωρα της πόλης.

«Το τρένο, γράφει ο Foucault, είναι μια εξαιρετική δέσμη σχέσεων, καθώς αποτελεί κάτι με το οποίο κάποιος διέρχεται, μέσο με το οποίο κάποιος μπορεί να μεταφερθεί από ένα σημείο σε κάποιο άλλο και ταυτόχρονα ένα αντικείμενο, που ορίζει έναν άλλο κόσμο που έχει τη δική του λογική και οργάνωση».

Τέλος, από τις ετεροτοπίες του Luxembourg Volume II δεν θα μπορούσε να απουσιάζει το νεκροταφείο. «Το νεκροταφείο αποτελεί πράγματι έναν τόπο σαφώς ετεροτοπικό, γράφει ο Foucault, καθώς για το άτομο το νεκροταφείο ξεκινάει με αυτήν την παράξενη ετεροχρονία, την απώλεια της ζωής...

Πρόκειται για έναν χώρο ο οποίος συνδέεται κατά βάση με όλους τους χώρους μιας πόλης ή μιας κοινωνίας ή ενός χωριού, καθώς κάθε άτομο, κάθε οικογένεια έχει συγγενείς στο νεκροταφείο». Όπως σημειώνει ο Foucault «οι μετακινήσεις των νεκροταφείων προς τα προάστια ξεκίνησαν κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα, συνιστώντας έτσι την άλλη πόλη, όπου κάθε οικογένεια κατέχει τη δική της σκοτεινή κατοικία».

Το Luxembourg ως θέατρο φόρμας | Του JC Béchet

Για πολύ καιρό η φωτογραφία είχε σαν σκοπό να μας δείξει χώρες μακρινές. Ανακαλύπταμε στις σελίδες των περιοδικών, στα βιβλία ή στις εκθέσεις εντυπωσιακά τοπία, γοητευτικούς λαούς, τρόπους ζωής που μας εξέπλησσαν. Σήμερα όλος ο πλανήτης μας είναι γνωστός, οικείος, αδιάφορος. Η τηλεόραση και στη συνέχεια το διαδίκτυο μας στέρψαν την αίσθηση της έκπληξης και του άγνωστου που εδράζονται σε ένα από τα πιο όμορφα ανθρώπινα συναισθήματα: την περιέργεια για άλλους πολιτισμούς και άλλους τόπους. Απαλλαγμένη από την επιμορφωτική της αποστολή, η φωτογραφία απέκτησε ένα άλλο περιεχόμενο στο οποίο εν τέλει βρήκε την ευγενική καλλιτεχνική της αποστολή: την επισκόπηση ενός a priori πεζού, συνηθισμένου και τελικά αντι-θεματικού κόσμου...

...Οι κακές φωτογραφίες επιβάλλουν μία μονολιθική και μονοσήμαντη ματιά, με σκοπό είτε να προπαγανδίζουν είτε να ασκούν μία εύκολη γοητεία, κάτι που προκαλεί εν τέλει τις ίδιες συνέπειες: μας κάνουν τεμπέληδες και παθητικούς θεατές.

...Οι φωτογραφίες του Νίκου Ζόμπολα πετυχαίνουν εντελώς το αντίθετο: μας εκπλήσσουν, εξάπτουν την περιέργειά μας, μας βγάζουν από τον εφησυχασμό μας, θέτουν ερωτήματα...

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Ο Νίκος Ζόμπολα γεννήθηκε στην Ελλάδα το 1964. Από το 2006 ζει και εργάζεται στο Λουξεμβούργο. Η ενασχόλησή του με τη φωτογραφία περιλαμβάνει επίσης έρευνα της συλλογής Edward Steichen. Έχει παρουσιάσει έργα του σε ατομικές και ομαδικές εκθέσεις σε πολλές χώρες της Ευρώπης. Φωτογραφίες του έχουν κερδίσει διεθνή βραβεία, μεταξύ των οποίων το βραβείο πολιτιστικής κληρονομιάς του Λουξεμβούργου. Το 2017 παρουσίασε το πρώτο του βιβλίο με τίτλο Same Trailer, Different Park. Το 2019, το βιβλίο του Λουξεμβούργο Τόμος II, πρωτοπαρουσιάστηκε στο Athens Photo Festival, ενώ φωτογραφίες της σειράς αυτής εκτέθηκαν στο Festival du regard του Παρισιού και στη Μπιενάλε της Σύγχρονης Τέχνης του Λουξεμβούργου.

www.nikoszompolas.com

Εικόνα 5